

VAN TOEVLUCHTSHUIS TOT ABDIJ. GRONDINNAME EN BOUWGESCHIEDENIS VAN DE VOORMALIGE ST.-NIKLAASABDIJ TE VEURNE IN DE 17DE EEUW *

F. BECUWE°

Naar aanleiding van historisch onderzoek nopens de door historici eerder verwaarloosde voormalige norbertijner abdij Sint-Niklaas en haar bezit¹ troffen we in de premonstratenzer abdij van 't Park te Heverlee een 'caerte figurative' aan "vande erfve van 't cloistre van Sint-Niklaas binnen Veurne" (a° 1644). Felix Vandenberghe maakt er in zijn bijdrage 'Geschiedenis van de Latijnsche Schoole en van het Bisschoppelijk College te Veurne' gewag van als deel uitmakend van het archief R. de Spot te Veurne. Na het overlijden van kanunnik de Spot was het enige tot nog toe gekende grondplan van de Veurnse premonstratenzer abdij spoorloos. In 1985 troffen we het eerder bij toeval aan in de archieven van de hogergenoemde abdij te Heverlee. Op basis van dit plan wordt hierna het geleidelijk verwerven van gronden langsheen de Roggestraat (thans: Sporkinstraat) nagegaan. Deze grondaanwinsten waren nodig voor de bouw van de Sint-Niklaasabdij "intra muros".

Vooraleer echter over het grondplan uit te wijden, is het wellicht raadzamer vooraf de abdij zelf te situeren.

* Voor de hulp bij de totstandkoming van deze bijdrage gaat onze dank naar mevr. M.-Claire Dewilde-Vansielegheem die zo vriendelijk was alles uit te typen, naar dhr. Johnny De Meulemeester en dr. Godgaf Galle die het script nalazen.

° Lic. in de geschiedenis. Fortem 43, 8190 Alveringem

1. Een eerste — ge vulgariseerde — 'status questionis' nopens de uithoven van de voormalige premonstratenzer abdij te Veurne is de brochure: F. Becuwe, *Abt Christiaan Druve achterna. Fietstocht langsheen de bezittingen van de Norbertijner Sint-Niklaasabdij van Veurne*, VVV - Veurne-Ambacht, Veurne-Beauvoorde, 1986, (32 pp.). Deze bevindingen werden tevens samengebracht in de tentoonstelling "De dode hand van de Sint-Niklaasabdij" (Landhuis, Grote Markt Veurne, 1 juli - 15 september 1986, initiatief van Opbouwwerk IJzerstreek v.z.w.).

Korte Historiek

Omstreeks 1120 werd door Jan van Waasten, bisschop van Terwaan, in het kader van de Gregoriaanse Hervorming bij de parochiale Sint-Niklaaskerk te Veurne een augustijner gemeenschap gesticht. Enkele jaren later namen deze reguliere kanunniken, weliswaar nog steeds de regel van Sint-Augustinus volgend, de levenswijze van de H. Norbertus over.

“Propter tumultuosos populi inquietudines”³ werd de Sint-Niklaasabdij omstreeks 1170 buiten de ‘paelen’ van Veurne gebracht. Nabij de kapel van O.-L.-Vrouw Oostuit, waarover de Veurnse norbertijnen het patronaatsrecht hadden, verrees op de grond die ze van de zonen van Eustacius⁴ hadden verworven, een tweede Sint-Niklaasabdij. Deze norbertijner abdij werd in 1578 op een ingrijpende wijze uit defensieve overwegingen en naar een ‘voorstel’ van het Calvinistische tienhoofdige comité door de stadsmagistraat afgebroken. De toen gevluchte witheren keerden vanaf 1583 geleidelijk terug naar Veurne, en meer bepaald naar hun refugium langsheen de voormalige Roggestraat ‘intra muros’. Onder het abbatiaat van Filip Van Damme (1588-1616) en — in nog grotere mate — onder dat van Christiaan Druve (1616-1636) werd dit refugehuis uitgebouwd tot een nieuw abdijcomplex, de derde Sint-Niklaasabdij.

2. Zie: Cl. Watrin, *Les bibliothèques d'abbayes médiévales. Quelques exemples en Belgique*, Bruxelles, 1970, p. 18.

3. F. Vandeputte & C. Carton, *Chronicon et Cartularium abbatiae Sancti Nicolai Furnensis*, Brugge, 1849, p. 59 (“Privilegium et confirmatio dompni Desiderii Morinorum episcopi de translatione abbatiae ceterisque possessionibus eiusdem”).

4. “Terram ad orientem Furnensis oppidi, que fuit filiorum Eustacii, et curtem in eodem loco sitam” (F. Vandeputte & C. Carton, *a.w.*, p. 67: “Confirmatio dompni Alexandri pape tercii de altaribus nostris ceterisque bonis”, a^o 1164). Zie hieromtrent: F. Becuwe, *Abbatiale landgoederen te Sint-Niklaas Beoosterpoort (XIIde-XVIIIde eeuw)*. Een bijdrage tot de geschiedenis van de Veurnse witherenabdij Sint-Niklaas. (drukklaar).

5. N. Huyghebaert & H. Aneca, *Abbaye de Saint-Nicolas à Furnes*, in: *Monasticon Belge*, t. 3, Province de Flandre Occidentale, dl. 3, Liège, pp. 585-629, p. 618. Zie ook: P. Heinderycx, *Jaerboeken van Veurne en Veurne-Ambacht*, (uitgegeven door E. Ronse, Veurne, 1853, 4 dln.), dl. 3, pp. 126-127.

6. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 3, p. 223 (& noot1); A. Sanderus, *Flandria Illustrata*, Bruxellis, 1735, liber III, pp. 111-121.

Op het einde van de achttiende eeuw werd onder het Franse bewind — door de wet van 1 september 1796 — de derde Sint-Niklaasabdij, net als vele andere geestelijke instellingen, afgeschaft en geconfisceerd. In 1797 werd de witherenabdij als nationaal of zogenaamd 'zwart goed' verkocht⁷. Het verhaal van bijna zeven eeuwen premonstratenzers te Veurne werd daarmee abrupt afgesloten. Een nieuwe periode, gekenmerkt door een grotere secularisatie, trad in.

De grondverwerving "intra muros furnenses"

Belangrijk voor de kennis van de beginperiode van de derde Sint-Niklaasabdij te Veurne is de hogergenoemde "caerte figurative van de erfve van 't cloistre van Sint-Niklaas binnen Veurne...". Ze werd in 1644 op last van de magistraat van de stad en kasselrij Veurne opgemaakt ten behoeve van de amortisatie⁸ van een aantal binnen de stad gelegen abdijsgronden. Het plan is ondertekend zowel door Guilliames Van Goorop als door de beter gekende Vedastus du Plouich. Van Guilliames (of: Guillaume) Van Goorop weten we alleen dat hij van de burg van Veurne het Hof van Fonteynes te Pollinkhove in leen hield⁹ en reeds eerder, in 1638, een figuratieve kaart van de kuststreek van Duinkerke tot Nieuwpoort tekende¹⁰. De "caerte figurative" geeft een plattegrond van een deel van het zeventiende-eeuwse Veurne. Het betreft grosso modo de stadgronden gelegen ten oosten van de thans nog bestaande Zuidstraat, ten zuiden van de eveneens bewaarde Klaverstraat en ten noorden en ten westen van de laatmiddeleeuwse vestingmuren (thans respectievelijk de Lindendreef en Karel Coggelaan). Binnen deze begrenzing

7. R.A.B., Franse Hoofdbesturen, Leie-departement, nr. 635 (Procès-verbaux de première enchère et d'adjudication définitive de la maison et dépendances formant la ci-devant abbaie de S. Nicolas à Furnes & Procès-Verbal d'estimation de la maison...); F. Vandeputte & C. Carton, *a.w.*, pp. 245-254. Zie ook: F. Becuwe & J. Termote, De Sint-Niklaasabdij van Veurne. Een bouwhistorische en topografische benadering, in: *De Gidsenkring. Orgaan van de Westvlaamse Gidsenkring*, jg. 24, 1986-nr. 5, 40 pp.

8. Amortisatie: overgang van onroerend goed in de 'dode hand'. Goederen in de dode hand: goederen die niet door erfrecht kunnen worden overgedragen.

9. L. Gilliodts-Van Severen, *Coutumes des pays et comté de Flandre. Quartier de Furnes. Coutumes de la ville et chatellenie de Furnes*, Bruxelles, 1896, t.1., pp. 335-336.

10. A. Verbouwe, *Iconografie der Gemeenten van West-Vlaanderen. Dl. 1. Iconografie van het arrondissement Veurne*, Brussel, 1950, p. 134, nr. 751.

bevond zich tot het einde van de achttiende eeuw de derde Sint-Niklaasabdij die — zoals al vermeld — op een refugehuis terugging¹¹. Op de figuratieve kaart staat het oude refugium aangeduid met “oudt huus” en “oude keucken ende ander oude huysinghen ende stallynghen” (fig. 1, nr. XV). Het had een L-vormig grondplan en de voorgevel ervan lag evenwijdig met de Roggestraat. “Inde jaere XV” werd door keizer Karel V 1 gemet 17 roeden (d.i. 4.803,02 m²) grond, gelegen ten oosten van de Roggestraat, geamortiseerd¹². Heel waarschijnlijk is dit de oppervlakte van de grond die door abt Antoon Van der Donck (1458-1465) voor de som van 192 pond werd aangekocht¹³. Onder het abbatiaat van Walter Olerius, alias Waermaes (1465-1491) werd op deze grond binnen de stad Veurne een refuge gebouwd¹⁴. Onder de Calvinistische regering te Veurne (1578-1583) werden in 1580 “alle de canonicale, pastorale ende geestelicke huysen die binnen Veurne stonden vercocht”¹⁵. Het refugium van de Veurnse premonstratenzers werd door jonker Willem van Blois van Treslong¹⁶ aangekocht voor de som van 282 pond parisis¹⁷. In augustus 1583 werd de katholieke eredienst te Veurne hersteld¹⁸. De Veurnse norbertijnen konden naar Veurne terugkeren.

11. Niet alleen op fig. 3 staat het voormalige refugehuis afgebeeld, maar ook het plan van Veurne door Jacob Roelofs van Deventer (tussen 1559 & 1572) geeft een — zij het wel ietwat vagere — afbeelding van het toevluchtshuis.

12. In de kasselrij Veurne: 1 ha = 660 roeden, 1 gemet = 3 lijnen = 300 roeden (1 lijn = 100 roeden). Vandaar: 1 gemet = 4545,45 m², 1 roede = 15,1515 m² (Zie: P. Vandewalle, *Oude maten, gewichten, muntstelsels in Vlaanderen, Brabant en Limburg*, Oostende, 1984). Zie de bijlage.

13. F. De Potter, F. Borre & E. Ronse, *Geschiedenis der stad en kastelnij Veurne*, (Gent, 1873, 2 dln.), dl. 2, p. 318.

14. *Ibidem*.

15. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 3, 173.

16. Voor wie over deze figuur meer wenst te vernemen, verwijzen we naar: B.A. Vermaseren, Twee onderzoeken over Vlaanderen en prins Willem van Oranje. II. r. Willem van Blois van Treslong (Trélon) als superintendent van West-Vlaanderen, 1579-1584. Een onbekende periode uit zijn leven; In: *Hand. Genootschap Geschiedenis Brugge*, LXXI, 1984, 1-2, pp. 5-96.

17. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 3, p. 174, noot 1.

Tot op zekere hoogte zou men een vergelijking met de Franse Revolutie kunnen maken. Tot op heden zijn de confiscaties onder de Calvinistische regeringen op het einde van de zestiende eeuw echter nog al te weinig bestudeerd..

18. N. Huyghebaert & H. Aneca, *a.w.*, pp. 617-618.

Daar hun abdij 'extra muros' evenwel verwoest was, nam abt Robrecht du Flocq met enkele van zijn kanunniken "syne sate in syn huys van refugie"¹⁹, dat aan de norbertijner gemeenschap was terug geschonken²⁰. Dat de norbertijnen weinig keus hadden, blijkt ondermeer uit een van 1588 daterende verklaring: "N'ont presentement cloistre ny chapelle convenable, ains seulement maison particuliere en la ville de Furnes assez honneste, et avecq raisonnable pourpris et jardinaige pour y eriger cloistre et chapelle cy aprez; sera besoing peu a peu a ce pourveoir, que ne se fera sans despence bien grande"²¹. Op 14 augustus 1583 verzoende de Ieperse bisschop Maarten Rythovius de kapel van de refuge en wijdde er het hoofdaltaar en het altaar van Sint-Niklaas²².

Tijdens het abbatiaat van Filip Van Damme, de opvolger van prelaat Robrecht du Flocq, bestond het voornemen om binnen de stad Veurne in de omgeving van het refugium een nieuwe abdij te bouwen. Het denkbeeld de Veurnse refuge in te richten tot abdij, werd echter al in 1546²³ door abt Antoon Lefevere (1541-1549) geopperd²⁴. In een brief aan de "heeren Burgemeesters ende Scepenen der stede van Veurne" verklaarde deze prelaat "dat zij onder andere ghoedinghe hebben een huys ende habitatie bijnnen ulieder stede van Veurne palende met zijnder erve ende hovinghe aen de bollewercke ende meuragie der selver stede, ter welcker huysede plaetse sy supplianten zijn doende diversche reparatiën ende reffexiën, omme alzoe bij dijen in toecommende tijden te moegen bij de

19. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 3, p. 223; A. Sanderus, *a.w.*, liber III, pp. 111-121: "... tandemque anno 1583, rebus compositis, in patriam rediit; suosque ex fuga Audomaropoli colligere coepit; ac Furnas reversus, in aedibus, quae prius refugii loco nostris esse concuerant, sedem fixit, veteri monasterio Auriaci Principio jussu penitus everso".

20. F. De Potter e.a., *a.w.* dl.2, pp. 324-325.

21. A.R.A., Papiers d'Etat et de l'Audience, Enquêtes ecclesiastiques, register 914, f° 69 r°.

22. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 324-325.

23. Nieuwe stijl: tot 1575 kende men de oude jaartelling, waarbij het nieuwe jaar niet op 1 januari, maar met Pasen begon.

24. Omstreeks 1541 trachtten ook de duinheren van de naburige cisterciënzer abdij Ter Duinen zich binnen de stad Veurne te vestigen. Dit voornemen stootte echter op verzet van de magistraat van de kasselrij Veurne en van die van de naburige steden, waarop de cisterciënzer monniken dan ook van hun plan afzagen (P. Heinderyckx, *a.w.*, dl. 3, pp. 266-270).

gratie Gods daer te resideren, ende alzoer porterijen²⁵ te vervorderen, als dat zij bij wercke ende anders souden moegen vercrijgen neeringe ende voorspoet". Vanuit die context vroeg prelaat Lefevere of "tselfe zoude moegen bemuert ende besloeten zijn, zoo eest van noode dat deselve plaetse ende hovinghe de muerage beyden zijden souden moeten toegemaect zijn der alleye²⁶ ende meuragien der voirnoemde stede"²⁷. Op 11 februari 1547 verleende de magistraat aan de Sint-Niklaasabdij de machtiging de tuinen die op de bolwerken uitgaven, te ommuren, evenwel op voorwaarde "dat men tselve sal moeghen weren ende afdoen tallen tijden, tsij in tijden van peyse oft van oorloghe"²⁸. Onmiddellijk sloegen de religieuzen de hand aan het werk. Nauwelijks was de afsluiting voltooid, of de Veurnse magistraat, daarin gevolgd door de graaf van Roelux, gouverneur en kapitein-generaal van Vlaanderen, eiste de afbraak van de "afluiken ende cloture" die de norbertijnen het jaar voordien "ten twee plaetsen van (hun) hovijnghe, jehens de donnen ende upde mueren vander stede" hadden gemaakt. De omheiningsmuren van de "hovijnghe" aan de "zuutzijde vander Rochestrade, dat es vanden boghen vander stede mueren nederwaert veertich voeten (d.i. ± 11,52 m)²⁹ verre vanden zelven boghen ende mueren vander stede, zo verre als onze erfve, hovijnghe ende mueren bestrecken" werden met enig "delay tot Sint-Jans daghe meidszomers incluz eerstcommende" neergehaald³⁰. Het zou duren — zoals we verder zullen zien — tot in de zeventiende eeuw vooraleer het abdijgoed binnen de Veurnse muren opnieuw van een afsluiting zou voorzien zijn.

In het prille begin van de zeventiende eeuw werd door abt Filip Van Damme na een langdurig aandringen vanwege de bisschop van Ieper, de abt van Grimbergen en nuntius Ottavio Frangipani met de bouw van de nieuwe abdij begonnen. Een gelijkaardige moeizame

25. Portierij - porterie: 1. burgerij; de burgers, soms in tegenstelling met de handwerklieden 2. burgerrecht. (J. Verdam, *Middelnederlandsch Handwoordenboek*, 's Gravenhage, 1932, p. 472)

26. Alleye: omloop van een toren.

27. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 319-320.

28. *Ibidem*, p. 320.

29. Voor een voet wordt doorgaans 28,8 cm gebruikt. (L. Devlieger, *De Duinenabdij te Koksijde. Iconografie en Archeologie*, in: *Biekorf*, LXI, 1960, p. 216).

30. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 321-322.

start merken we eveneens bij de heropbouw van het augustijner klooster van Eversam te Stavele, alwaar de eerste steen pas in 1609 werd gelegd. De hoge leeftijd van abt Jacob van der Beke en de usurpatiepogingen van de bisschop van Ieper teneinde de episcopale inkomsten te vergroten, waren daarvan de oorzaak³¹;

Wat de Sint-Niklaasabdij betreft was het kanonieke bezoek dat de Ieperse bisschop in 1598 bracht, zonder gevolg gebleven. De dreiging van de vader-abt van de abdij van Grimbergen in 1601 de Veurnse religieuzen van hun gehoorzaamplicht te ontslaan als de bouwwerken niet vòòr 1 oktober zouden begonnen zijn, had evenmin enige impact op de Veurnse prelaat. Pas nuntius Frangipani kon prelaat Van Damme door zijn diplomatisch aanpak ertoe bewegen met de opbouw van zijn abdij te beginnen. Deze had daartoe weliswaar reeds materialen verzameld en een huis aangekocht, dat men wellicht mag vereenzelvigen met de "oude wonste vanden heere prelaet" (fig. 1, nr. 5; fig. 2, 2)³². Maar zich ontpoppen tot een echt bouwheer zoals zijn opvolger Druve er één zou zijn, lag abt Van Damme van nature niet. Hij was eerder een man van studie en gebed³³. Uiteindelijk werd dan dankzij de nuntiale stimuli in 1603 de eerste steen van de nieuwe kloosterkerk gelegd³⁴. Drie jaar later — in 1606 — verzocht prelaat Van Damme — met positief gevolg — de magistraat van Veurne "totter edificatie van heurlieder nieuwe kercke, die sy nu hebben begonst te maecken" een deel van het "Calverstraetken" te mogen incorporeren, evenals "een cleen deel vande achtererfve daerup ten eynde stoet een oude caducke schuere van thuyt genaempt St. Arnout, groot tselve deel van erfve vier en twintich roeden"³⁵. Op het figuratieve plan (fig. 1) is dat gedeelte van het "Calverstraetken" het langgerepte perceel ten noorden van de "kercke" (fig. 1, nr. XVI), dat met de letters "C" aangeduid is (zie ook fig. 2,2). De genoemde vierentwintig roeden (d.i. 363,64 m²) hadden de norbertijnen nodig voor het verleggen van "den uyt-

31. Een monografie over de abdij van Eversam is in voorbereiding.

32. Deze oude prelaatswoning werd in 1568 gekocht door de hoogbaljuw, ridder de Loueuse. Reeds in 1574 verkocht deze het huis aan Jan de Wilde (G. Dalle, Veurne op het einde van de zestiende eeuw, in: *De Gidsenkring*, jg. 11, 1973 - nr. 2, pp. 2-8, p. 4).

33. N. Huyghebaert & H. Aneca, *a.w.*, pp. 618-619.

34. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, p. 326.

35. Idem, dl. 2, pp. 326 & 326-327 noot 1.

wech ende passaigne, behouvende voor de twee achterpoorten vande huysen van Jaecques Zannequin³⁶ (fig. 1, nr. 6) ende Pieter de Dois³⁷ (fig. 1, nr. 7)³⁸. Op het figuratieve plan (fig. 1) kan dit perceeltje, dat voorheen deel uitmaakte van “de achtererfve daerup ten eynde staet een oude caducke scheure van thuys genaempt St. Arnout”³⁹, gelokaliseerd worden ten zuidoosten van de “dissche huyskens” (fig. 1, nr. 9) (zie ook fig. 2, 2).

De opvolger van prelaat Van Damme, abt Christiaan Druve, richtte in 1617 een verzoek tot de magistraat van de stad en kasselrij Veurne om een aantal “huysen ende erven staende ande westzyde vande Rochestraete tot de Claeverstraete toe” te mogen kopen (fig. 3, nrs. 4 & 3; fig. 2, 3). Tevens hoopte de norbertijner prelaat de Roggestraat te mogen incorporeren, omdat anders “de ghementioneerde platsen ofte erven gheensyns en connen dienen voor het clooster”⁴⁰ (fig. 2, 3). Op 5 mei 1617 gaf de Veurnse magistraat zijn goedkeuring, evenwel op voorwaarde dat de prelaat “zyn huus daer hy presentelick inne woondt (fig. 1, nr. 5)⁴¹ met een deel vande erfve, metghaders zyn stallynghen ende brouwerie (fig. 1, nr. 10) daermede gaende tot het nieu huus van Joos Frederycx⁴² staende van oosten de Rochestrade jehghens over de Boterschaele⁴³” beloofde “omme aldaer in toecommende tyden de Latynsche schoole te houden”⁴⁴. Pas op 13 september van hetzelfde jaar kwam het tot een akkoord tussen de stedelijke magistraat en de Sint-Niklaasabdij, wellicht doordat de norbertijner prelaat, vooraleer de zware onderwijsopdracht te

36. Meer dan waarschijnlijk wordt met het huis van Jaecques Zannequin en dat van meester Jan Zanneken (uit de legende bij de ‘caerte figurative’ — zie de bijlage) één en hetzelfde bedoeld.

37. Zo was Joos Doye (legende bij fig. 1) wellicht de zoon van, of — zo niet — toch verwant met Pieter de Dois.

38. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 326-327 noot 1.

39. *Ibidem*. Het huis ‘St. Arnout’ was een brouwerij die op de Houtmarkt ten westen van de vestingmuur en ten zuiden van de Calommegracht stond. Doordat de eigenaar, Geraert de Backer, de nieuwe religie had aangehangen, werd de brouwerij na de godsdienstberoerten verbeurd verklaard (G. Dalle, *a.w.*, pp. 4-5).

40. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 327-328 noot 1.

41. Dit huis van de prelaat is de zogenaamde oude woonst van de prelaat omstreeks 1644. Zie eveneens noot 34.

42. Joos Frederycx = Joos Frederyck.

43. ‘De Boterschaele’ was het huis van Pieter Strael dat van oudsher zo genoemd werd. Het bevond zich op de hoek van de Zuivelmarkt (thans: Boterweegschaalstraat) en de Klaverstraat (G. Dalle, *a.w.*, p. 4).

44. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 327-328 noot 1.

aanvaarden, van de schepenen het onderste uit de kan wou⁴⁵. Uit de schriftelijke bezegeling van deze overeenkomst⁴⁶ die pas mogelijk was mits een voorafgaande instemming van de abt-generaal van de orde van Premonstreit⁴⁷, blijkt dat van de hogergenoemde door de magistraet gestelde voorwaarde niet veel in huis is gekomen. De schepenen verbonden er zich in 1619 toe "te doen maken ende bestighen een gestichte omme de nieuwe schoolen neffens an het clooster, ter zulcker platse ende op zulcken voet als den voornoemden heere prelaet ende d'heeren van 't magistraet tsamen bequame zullen vynden, ende tzelve oock van alles onderhouden, mits den eyghendom daer van blyvende ende toebehoorende de zelve stede ende casselrie"⁴⁸. Anderzijds blijkt ook de prelaet niet te zijn geslaagd in zijn opzet gronden te verwerven. In 1621 richtte Christiaan Druve(us), de prelaet van de Veurnse norbertijner gemeenschap, zich dan ook tot de aartshertogen Albrecht en Isabella ten-einde "pour procéder au bastiment d'un aultre et nouveau cloistre en nostredicte ville de Furnes", behalve hetgeen zijn abdij al bezit, "aulcunes maisons et heritages situez entour et environ leurdicte demeure et residence appartenants à quelques personnes particulieres" te mogen verwerven. In de Roggestraat wenste abt Druve al de huizen ten westen van deze straat, gaande van het hoekhuis van Pieter Coppens (fig. 3, nr. 3) zuidwaarts tot aan de vestingmuur van de stad Veurne. De op het van 1644 daterende figuratieve plan nog vermelde "oude scheure ende ander stallynghen" (fig. 1, nr. X) zijn wellicht de enige van alle toen aangekochte gebouwen, die toen nog overeind stonden. De andere huizen en bijgebouwen aan de westzijde van de Roggestraat hadden omstreeks die tijd al plaats geruimd voor de bouw van de "huusynghen vant nieuwe clooster, metten nieuwe thooren ende dormter" (fig. 1, nr. XII). Het lavatorium, de

45. F. Vandenberghe, *Geschiedenis van de Latijnsche Schoole en het Bisschoppelijk College te Veurne*, Veurne, 1952, pp. 31-32 (& noot 7); F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, p. 122 noot 2.

46. "Anveerdijnghe vande Latijnsche Schoolen by den abt ende religieuzen van St. Nicklaeys binnen Veurne, V- Juni 1619" (gepubliceerd in: F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 374-375).

47. F. Vandenberghe, *a.w.*, p. 33.

48. Op het figuratieve plan (fig. 1, nr. III) staat af te lezen dat daartoe door de stadsmagistraet in de Klaverstraat huizen werden aangekocht.

refter met erboven de slaapzaal, en de pandgang lagen over de Roggestraat, die aldus “verdonckerde” of geïncorporeerd werd. Aan de westzijde van “de verdonckerde Rochestraete” strekten het calefactorium, de winterrefter, een binnenplein en -tuin⁴⁹ zich uit.

De huizen en tuinen vanaf de woning van Pieter Coppens (fig. 3, nr. 3; fig. 1, nr. A1) op de hoek van de Rogge- en de Klaverstraat, tot en met het huis van Mailliaert Ghyselyncks (fig. 1, nr. 2)⁵⁰, meer westelijk gelegen in de Klaverstraat, wensten de Veurnse norbertijnen — net als in 1617 — ook bij hun binnen de stad gelegen abdijgoed te voegen. Op het erf van Mailliaert Ghyselyncks' huis, dat in het zuiden aan de tuinmuur van “t huys van de Vlaamsche Schole” (fig. 1, nr. 3) evenals op een deel van het erf dat in het zuiden aan het huis van wijlen Jan Van Houcke in de Zuidstraat (fig. 1, nr. 4) grensde, speculeerde de Veurnse norbertijner gemeenschap eveneens. Voorts hadden de Veurnse premonstratenzers ook graag de grond tussen de aan de prelatur (fig. 1, nr. 5) verbonden brouwerij (fig. 1, nr. 10) en de poort van het huis van meester Jan Zannequin, de schuren van deze woning en van die van Jossine de Doys (fig. 1, nrs. 6 & 7) inbegrepen, ingepalmd. Tenslotte beoogden de witheren ook de verwerving van het erf dat zich vanaf de achterpoort van het prelaatshuis noordwaarts tot aan de bolwerken van de stad met inbegrip van de huisjes⁵¹ nabij de stadsfortificatie strekte, zonder daartoe de straat tussen de Houtmarkt en de vestingmuur in te lijven⁵².

Het aartshertogelijke antwoord van 19 maart 1621 luidde “qu'ils puissent et pouvont acquerir et prendre possession des maisons et heritages cy-dessus mentionnés, sans pour ce mesprendre ni contrevenir aux ordonnances et placcarts disposants au contraire, dont leur avons dispencé et dispensons par cestes, pourveu toutes fois, et à charge, quils seront tenus incontinent apres ledict acquest obtenir lettres d'amortissement lesdictes maisons et heritages”⁵³. Niettegenstaande deze vorstelijke instemming hebben de Veurnse witheren

49. F. Becuwe & J. Termote, a.w., pp. 14-40.

50. Mailliaert Ghyselyncks = Mailliaert Ghyselins = Maillaert Ghyselinx.

51. Met huisjes of “maisonnetes” worden de “dissche huyssekens” bedoeld.

52. F. De Potter e.a., a.w., dl. 2, pp. 324-326 noot 2.

53. Ibidem.

toch niet alle beoogde huizen en gronden weten aan te kopen. Wellicht was "l'incommodité du peuple estant... intéressé et incommodé par la démolition et annéantissement de plusieurs maisons et rues entières que laditte abbaie at incorporé lors de sa fondation"⁵⁴ daar niet vreemd aan. De huizen, bijgebouwen en gronden ten westen van de Roggestraat kon abt Christiaan Druve stuk voor stuk verwerven. Dit gold evenwel niet voor wat aan de zuidzijde van de Klaverstraat beoogd werd. De "huusen toebehoorende de stede van Veurne" (fig. 1, nr. III), het huis en het erf van Mailliaert Ghyselinck (fig. 1, nr. 2), evenals het stukje grond nabij de woning van wijlen Jan Van Houcke (fig. 1, nr. 4) bleven steeds particulier bezit. Alles ten oosten daarvan werd wel abdijbezit (fig. 1, nrs. A1 & IV). De geplande uitbreidingen tussen de prelatuur en de vestingen werden eveneens gerealiseerd (fig. 2, 3)⁵⁵. Dat deze aanwinsten maar geleidelijk van het abdijcomplex deel gingen uitmaken, blijkt uit het feit dat de "huusen by den heer prelaet ghecocht" (fig. 1, nr. IV) en in de Klaverstraat gelegen, niet alleen nog in 1644, maar ook nog in 1653 verpacht waren. Voor deze "drie huuskens" inde de norbertijner gemeenschap toen 66 pond parisis. In 1787 is er van verhuring van huizen in de Klaverstraat geen sprake meer⁵⁶. In het laatste kwart van de zeventiende eeuw hadden deze huisjes plaats geruimd voor een nieuwe keuken, washuis en brouwerij⁵⁷.

Opvallend is ook dat abt Christiaan Druve, in tegenstelling met zijn voorganger abt Filip Van Damme, niet alleen terreinwinst ten oosten van de Boterweegschaal⁵⁸ en Roggestraat, maar ook ten westen van de door hem tevens geïncorporeerde Roggestraat nastreefde (fig. 2, 3). De reden daarvoor is dat nà het abbatiaat van Filip Van Damme "het concept vanden bouw van het clooster wierdt verandert"⁵⁹.

54. Idem, dl. 2, pp. 331-332.

55. Hiervoor steunen we op de 'caerte figurative' van 1644 en op de 'procès-verbaux' (zie noot 7).

56. F. Becuwe, De uithoven van de Veurnse witherenabdij in de 17de en 18de eeuw (in voorbereiding).

57. F. Becuwe & J. Termote, *a.w.*, pp. 14-40.

58. Dit toponiem verwijst naar de zuivelmarkt die vroeger aldaar gelegen was (zie noot 43).

59. F. De Potter e.a., *a.w.*, 1873, dl. 2, pp. 327-328 noot 1; F. Becuwe & J. Termote, *a.w.*, pp. 14-40.

Uit het feit dat abt Christiaan Druve reeds “ten jare 1626 de fundamenten dede leggen vanden refter, der slaepsalen sijner cloosterbroeders, ende andere gerieflichheden”⁶⁰, kan tevens opgemaakt worden dat de Sint-Niklaasabdij na de goedkeuring van overheidswege, vrij vlug werk maakte van haar vooropgestelde terreinuitbreidingen. Bij Pauwel Heinderycx⁶¹ vernemen dat “dien bau in 1629 volmaect wierd, ende voorwaer seer schoon was”. Dit laatste wordt wel enigszins gerelativeerd door het verhaal daaromtrent van abt Druve’s opvolger Paul de Gomiécourt (1636-1653) in het jaar van zijn inauguratie. Het “voorsejde clooster js teenemael onvrij ende onvoorsien van mueren” (zie hoger). De religieuzen hebben maar een “stuck van dormijtor”. Daarenboven zijn ze “onvoorsien van een kercke, alleenlick hebbende eene capelle”. Een zieken- en kapittelzaal, “mitsghaders dierghelycke officinen hun noodich” ontbreken hun eveneens⁶². Aan de door abt de Gomiécourt beklagde onveiligheid kwam in 1637 al een einde. Na een “voorgaende communicatie ende agreeatie” van de toenmalige hoogbaljuw en schepenen⁶³ werd een afsluitingsmuur gebouwd, evenwel niet naar de zin van eenieder. Dit blijkt uit een door de wethouders van Veurne ondertekende verklaring van 12 november 1642, waarin gesteld werd dat “den muer, ghemaect by den heere prelaet van ‘t clooster van St. Nicolais aldaer tot bevrijdinghe van ‘t selve clooster op den rampaerde vande selve stadt, gheen ondienst ofte jntrest ter weerdelt aen het ghemeente bryngt”. Integendeel, “de huysen vande jnwoonders worden daarmede meer ghedeckt, dan zij en zijn van stadtmueren, dienende oock voor een cieraet ende ornament vande voorsejde stadt; gheloovende oock, dat de fortificatie daarmede niet en wordt vermindert maer vermeerdert, als wesende dobbel mueren vast aan den anderen gheankert, ten coste selfs vande stadt, ende met consente van het magistraet, die ‘t selve alsoo voor fortificatie ghejugeert heeft”⁶⁴. Twee jaar later werd deze schriftelijke getuigenis nopens die bewuste omheiningmuur (fig. 1, nr. XXVI) nog maar eens vernieuwd⁶⁵. Tussen de kloostermuur en de abdijgebou-

60. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 4, p. 55; A. Sanderus, *a.w.*, liber III, pp. 111-121: “Christianus Druveus... Anno 1626 jecit fundamenta dormitorii, rectorii, quorum structura anno 1629 est consummata”.

61. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 4, p. 55.

62. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 329-330.

63. *Ibidem*, p. 330.

64. *Ibidem*, p. 330 noot 2.

65. *Ibidem*, pp. 329-330.

wen met aanpalende luthoven was omstreeks 1644 “eene haeghe met eenighe boomen” aangeplant (fig. 1, nr. XXVII).

Wellicht ondernamen de abten Druve en de Gomiécourt na deze uitbreiding van de twintiger jaren van de zeventiende eeuw, nog andere pogingen om hun abdijgoed ‘intra muros’ te vergroten. Het aankopen van twee huizen in de Zuidstraat en het verwerven van een “uytganck tot de Zuytstrate” (fig. 1, nrs. 19, 20, & 21) vòdr 1644 zou er kunnen op wijzen dat de Veurnse norbertijner gemeenschap de intentie had de abdij te laten grenzen aan deze straat (fig. 1, nr. I’). Zover is het evenwel nooit gekomen. Na 1644 is het abdijgoed binnen de stad Veurne niet meer vermeerderd. Abt Josse de Brauwere (1668-1688) deed in 1675 weliswaar een poging tot terreinuitbreiding, nadat de kloostermuur samen met de Veurnse stadsmuren, op bevel van Lodewijk XIV werd geslecht⁶⁶. Doch zijn verzoek om de grond tussen de voormalige omheiningsmuur van de abdij en de walgrachten van de stad te mogen inpalmen, stootte op verzet van de Veurnse stadsbevolking: “L’abbaye contient (déjà) dans son comprins la 6me partie de la ville”⁶⁷. Het voorbereidend werk was aldus onder de abten Van Damme, Druve en De Gomiécourt gebeurd. De verdiensten van hun opvolgers behelsden meer de verdere uitbouw en verfraaiing van het kloostercomplex binnen het door de genoemde abten afgebakende terrein⁶⁸.

We wezen er reeds op dat de “caerte figurative” (fig. 1) werd opge- maakt in functie van de amortisatie van enkele abdijbezittingen ge- legen binnen de zuidoostelijke sector van de stad Veurne. Het ter- rein dat met de letters ‘A’⁶⁹ wordt omlijnd, omvat 3 gemeten 2 lijnen 89 roeden (d.i. 1,8015 ha). Het bezit ervan door de Sint-Ni- klaasabdij werd door de Spaanse koning Filips IV in een decreet van 25 oktober 1642 bekrachtigd⁷⁰. Van dit terrein werd — zoals we reeds meldden — 1 gemet 17 roeden (d.i. 4.803,03 m²) door keizer

66. P. Heinderycx, *a.w.*, dl. 4, pp. 269-270.

67. F. De Potter e.a., *a.w.*, dl. 2, pp. 331-332.

Vergelijk bij gelegenheid eens de figuratieve kaart (fig. 1) met het grondplan van de abdij omstreeks 1797, afgedrukt in: F. Becuwe & J. Termote, *a.w.*, p. 29.

68. Voor meer informatie hieromtrent zie: F. Becuwe & J. Termote, *a.w.*, pp. 26-40.

69. Op de authentieke kaart wordt dit terrein tevens met een rode lijn omgeven.

70. Zie de bijlage.

Karel V geamortiseerd. Dit stuk situeert zich op de kaart ten oosten van de Roggestraat (fig. 1, nr. III'). Het stuk ten westen daarvan, dat een oppervlakte van 8 lijnen 72 roeden (d.i. 13.212,11 m²) had, diende aldus nog te worden geamortiseerd. Het stuk grond "ten zuutwesthoucke metgaders ter west" van de met de letters 'A' afgebakende grond en omljnd met de letters 'B'ⁿ, werd door prelaat de Gomiécourt "ghequiteerd". In ruil voor dit 1 gemet 13 roeden (d.i. 4.742,42 m²) grote stuk grond mocht abt de Gomiécourt al de met de letters 'C'ⁿ afgezoomde grond, die door de abdij al eerder was verworven (zie hoger), behouden. De oppervlakte van deze grond was identiek aan wat door de abdij zou worden afgestaan. Het omvatte de al eerder vernoemde "drie huusekens ter zuutzijde van de claverstraete", evenals de 25 roeden (d.i. 378,78 m²) "begrepen inde erve voor de poorte ende mes-makershuys" (fig. 1, nrs. IV & A1). De smalle strook grond gelegen tussen de kloosterpoort (fig. 1, nr. XVII) en het oostelijke gedeelte van de abdijkerk langsheen de noordmuur van deze kerk, behoorde daar eveneens toe. Dit repelperceel dat ooit deel uitmaakte van het "Calverstratken" had de abdij reeds sinds 1606 in haar bezit (zie hoger) (fig. 2,2). De gronden ten oosten daarvan, waarop omstreeks 1644 een "steenene duvecot, scheure ende ander edificien" (fig. 1, nr. XX) stonden, ressorteerden daar eveneens onder. Van deze met de letters 'C' afgelijnde gronden was evenwel al het 86 roeden (d.i. 1.303,03 m²) grote perceel, waarop het stenen duivenkot (fig. 1, nr. XX) stond, al in de 'dode hand' overgeheveld. Er restte aldus nog 2 lijnen 27 roeden (d.i. 3.439,39 m²) te amortiseren.

Door deze gronduitwisseling wachtten bijgevolg van hetgeen in 1642 door de Spaanse vorst aan de abdij officieel werd toegewezen, nog 5 lijnen 59 roeden (d.i. 8.469,69 m²) op amortisatie. In het totaal zouden aldus nog 7 lijnen 86 roeden (d.i. 11.909,08 m²) van de 'warme' in de 'dode hand' moeten overgaan⁷³. Of de amortisatie plaats vond, weten we niet. Wat wel vaststaat is dat deze gronden met de Franse Revolutie nog steeds in het bezit waren van de norbertijner abdij. Tevens valt op dat de in het werkdocument voorge-

71. Een gele lijn omljnt deze gronden op het authentieke plan.

72. Een groene lijn omgeeft dit terrein op het authentieke document.

73. Met 'warme hand' wordt — logischerwijze — het tegendeel van 'dode hand' bedoeld (zie noot 8).

stelde grondenruil niet doorgestaan is. De percelen die door abt de Gomiécourt zouden worden “ghequiteert”, waren op het ogenblik van de confiscatie van de premonstratenzer abdij nog steeds niet vervreemd.

Tot slot mogen we dan ook concluderen dat deze voor de vroegste geschiedenis van de derde Sint-Niklaasabdij zeer informatieve “caerte figurative” nooit meer is geweest dan een voorontwerp, dat in opdracht van de Veurnse stadsmagistraat werd opgemaakt, maar op een onomkeerbaar verzet vanwege de Veurnse witheren heeft gestoten.

De voormalige St.-Niklaasabdij te Veurne

Fig 1. *Figuratieve kaart van de Sint-Niklaasabdij te Veurne, 1644.*

Legende

Al. 't huys van Pieter Coppen nu messe-makers huys; 2. 't huys van Maillaert Ghyselinx; 3. 't huys van de Vlaamsche schole; 4. 't huys van Jan Van Houcke; 5. d'oude wonste van den heere prelaet; 6. 't stal van mhr. Jan Zanneken; 7. de scheure van joncheer Joos Doye; 8. d'oude achter poorte; 9. dissche huyssekens; 10. de brauwerie; 11. 't huys van Joos Frederycck; 12. 't oude huys van den pastoor; 13. 't nieu werckhuys; 14. de nieuwe salette ende keucken; 15. nieuwe eet-kamers; 16. ghebroken meur jehghens de pastoors erfve; 17. eenighe stallynghe; 18. zyn gast-kamers; 19. is den uytganck tot de zuytstrate; 20. is een huys ende erfve by den heer prelaet ghecocht; 21. is inthelycx een huys ende erfve ghecocht alsvooren.

I. huusen ende erfven van partyculiere persoonen; II. (idem); III. huusen toebehoorende de stede van Veurne, alwaer men (...) de scholen staet te maken; IV. huusen by den heer prelaet ghecocht, ende by hem verheurt; V. nieuwen meur besluten t' clooster; VI. meur van partyculiere huusen; VII. hovierhof; VIII. interije; IX. scheure ende meur; X. oude scheure ende ander stallyngghen; XI. plaetse vant nieu clooster; XII. huusynghen vant nieu clooster metten nieuwen thooren ende dormter; XIII. hovekens vande heeren religieusen; XIV. oudt huus; XV. oude keucken ende ander oude huusijngghen ende stallyngghen; XVI. kercke; XVII. poorte; XVIII. blomhof; XIX. poorte; XX. steenen duvecot; XXI. Turkeyen; XXII. canael; XXIII. steendam; XXIV. oostwaeterheck; XXV. dit is den muer vande stede van Veurne; XXVI. den meur vant clooster van St. Niclays; XXVII. eene haeghe met eenighe boomen.

a. Zuudtstraete; b. Claverstraete; c. de verdonckerde Roche straete; d. Calverstraeten alsnu besloten.

A,B,C,: zie tekst of bijlage.

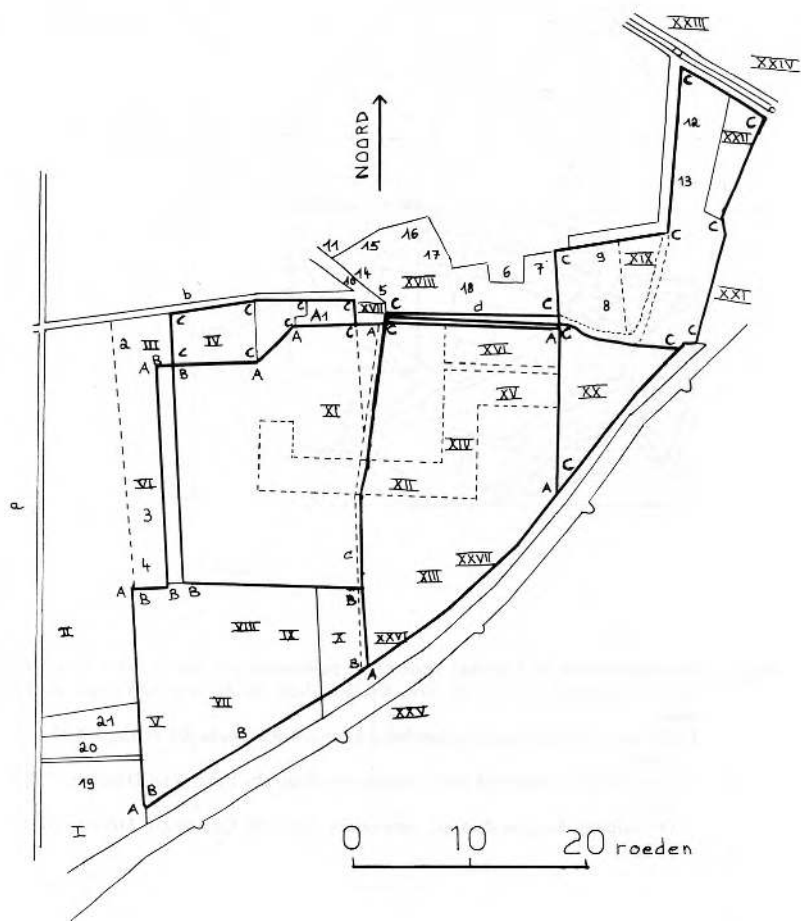
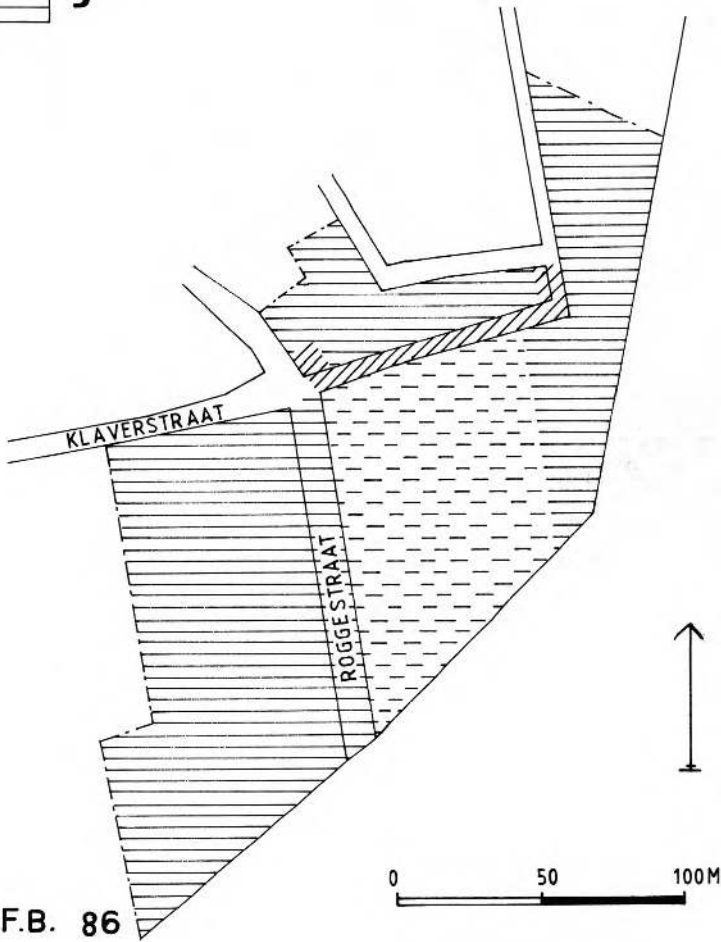
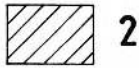
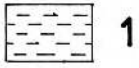

Fig. 2. *Grondplan van de Veurnse stadskern, zuidoostelijke sector, met de evolutie van het grondbezit van de Sint-Niklaasabdij in de 1ste helft van de 17de eeuw.*

1. Refuge met bijhorende gronden onder abt Robrecht du Flocq (1559-1588);
2. Grondbezit binnen de stad verworven door abt Filip Van Damme (1589-1616);
3. Grondbezit binnen de stad verworven door abt Christiaan Druve (1616-1636).

F.B. 86

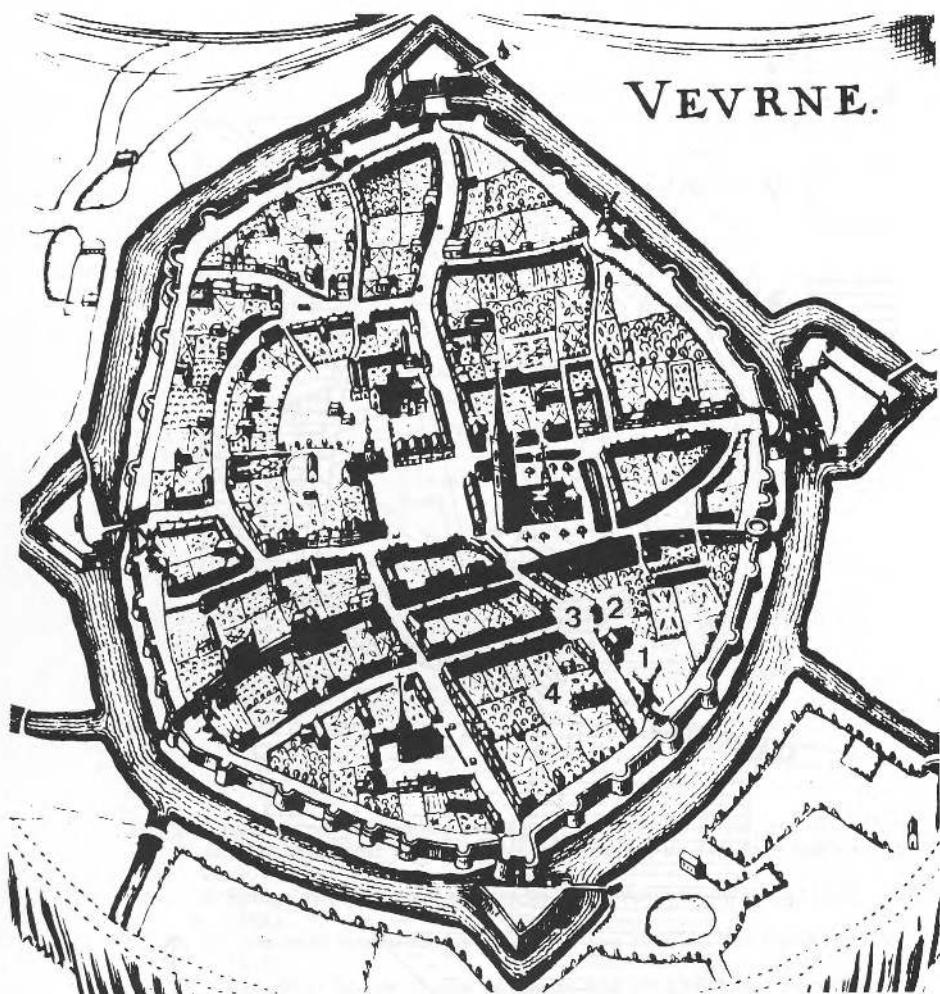

Fig. 3. Plan van de stad Veurne. Fragment uit de kaart van *Veurne-Ambacht*. Ets door Peeter Verbist, 1648. (Kon. Bibl. Brussel, afd. kaarten, archief abdij van Postel, album "Belgium Regium", dl. 3, b. 115).

De afbeelding van het refugium en het ontbreken van de abdijskerk wijzen erop dat dit fragment (of kartouche) een kopie is van een oudere kaart die tot kort vóór 1603 teruggaat. Waarschijnlijk hebben we hier te doen met een kopie van het verdwenen stadsplan dat in 1596 door Van Aerdenburch getekend werd (zie: G. Dalle, *a.w.*, p. 2).

1. Refugium. 2. Hoekhuis aangekocht door abt Van Damme. 3. Hoekhuis (het zgn. "messe-makers huys") verworven door abt Druve. 4. Huis en erf van Andries de Ceunynck.

BIJLAGE

Begeleidende tekst bij de figuratieve kaart van de St.-Niklaasabdij te Veurne, 1644. (fig. 1)

– *ABDIJ VAN 'T PARK HEVERLEE, fonds St.-Niklaasabdij te Veurne, niet-geïnventariseerd document.*

Caerte figuratieve vande erfve van 't cloistre van St. Nicolais binnen Veurne, ghemaect by den onderschreven gheswooren landmeter der stede ende casselrie van Veurne dan iij^e ende andere volghende daghen des maent van february 1644, mette particulareteyt vande erfve die den heere prelaet van 't selve clooster zal behouden ende de gonne staende te quiteren, alles soo hiernaer volght

Eerst d'erfve afgheteekent met een roo lynie ende mette letters 'AA', is de gonne eerst ghecomsenteert by de Conynckelycke Majesteyt aende heere prelaet by den decrete vanden 25 8 bre 1642 de welcke groot is bevonden...iij ghemeten ij lijnnen iijj^{xx} ix roen.

Danaf datter is gheamortiseert by zijne keyserlycke Majesteyt Carolus den Vijfden inde jaere XVe, oostwaert over de blaeu lynne toten nombre van ... i ghemet xvrij roen.

Rest noch vanden erfve inde zelve roode lynne begrepen westwaert over de zelve blaeu linie te amortiseren tot ... viij lijnnen Lxxij roen.

Danaf wort by den heer prelaet ghequiteert ten zuutwesthoucke van zelve erfve (te weten soo veele alsser licht over de blaeu lynie) metgaders ter westzijde vanden zelve erfve afgheteekent met een gheluwe linie, ende mette letters BB een ghemet xij roen omme te moghen behouden alle de gene gheteekent mette letters C, ende gheschildert met groen verve, als de gene liggende onder de drie huuskens ter zuutzijde vande Claverstraete, metgaders xxv roen begrepen inde erfve voor de poorte ende mes-makers huys gheteekent mette letters A ende I, ende de gene beghinnende vande Cloosterporte oostwaert langst den noortmeur vanden ommeganck ende kercke, tottet oostende van de zelve kercke, op de breedte van x voeten vande zelve meur noortwaert alles met ghelyck groene verve ende letters C verthoont, ende de gene met ghelycke letters ende verve verthoont oost van daer zijnde de gene daert steenen duvecot scheure ende ander edificien, innestaen metgaders canael by het oostwaeterheck, dus hier 't selve ... j ghem. xij roen.

Zoo datter vanden erfve begrepen in voorseyde roode lynie, boven de gonne gheamortiseert, maer en zoude resteeren noch t'amortiseren ende by den heere prelaet te behouden ende zelve roode lynie tot ... v lynien LIX roen. Zoo insghelix te amortiseren blijft de erfve daer de drie huusekens innestaen ter zuutzijde vande Claverstraete metgaders xxv roen begrepen inde erfve voor de poorte ende mes-makers huys, 'tsamen ... Lxiiij roen.

De voormalige St.-Niklaasabdij te Veurne

Item d'erfve van thien voeten breed lañghst den noortmeur vanden ommeganck ende jeghenwoordich kercke-meur als voorseit is alsnoch ... ix roen.

Ende d'erfve daert steenen duvecot, scheure ende ander edificiën innestaen mettet canael (boven iiiij·vj roen, daert duvecot op staet 't welck is gheamortiseert) noch ... j lynné Liiij roen. Zoo't samen in alles noch te amortiseren ... vij lynnén iiiij·vj roen.

Wij als Landtmeter t'oorconde daghende daete alsboven
(get.) Guilliames Van Goorop
1644

Deze delineatie ende designatie met 't ghone dies aengaende ghedaen is gheschreven 't myner presentie ende interventie ten versoucke ende by laste van myne heere van 't magistraet deser stede ende casselrie van Veurne ende al 't selve is naer conferentie goet bevonden my t'oorconde.

(get.) Vedastus du Plouich Geometre.